

HARJU
MAAKOHUS

Rahandusministeerium
info@rahandusministeerium.ee

Teie 03.07.2024 nr 1.1-10.1/3097-1

Meie 22.07.2024 nr 6-3/24-216

Väärtpaberituru seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu

Lugupeetud rahandusminister

Esitasite kooskõlastamiseks väärtpaberituru seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Harju Maakohtu kohtunikelt laekus eelnõule alljärgneva tagasiside.

Kohtu töökoormusega seotud märkused

Eelnõu sätestab, et täitmaks VPTS § 135-7 lõigetest 5 ja § 135-8 tulenevaid kohustusi on soovitatav kriteeriumid ja värbamismenetlus dokumenteerida. Lõike 2 kohaselt kui aktsiaemitent valib juhtorgani liikmekandidaatide vahel, kes on võrdselt kvalifitseeritud nii sobivuse, pädevuse kui ka ametialase suutlikkuse poolest, peab aktsiaemitent eelistama alaesindatud soost kandidaati. Juhul kui alaesindatud soost isik leiab, et VPTS § 135-7 lõike 2 nõuet on rikutud, võib ta esitada hagi otsuse tühisuse tuvastamiseks. Selleks annab talle õiguse TsÜS § 38 lõike 2 teine lause, mille kohaselt saab huvitatud isik juriidilise isiku organi otsuse tühisusele tugineda, kui kohus on otsuse tühisuse tuvastanud.

Eelnõu seletuskirja kohaselt on Eestis hetkel 18 sellist ettevõtet, millele seadusemuudatusest tulenevad kohustused nõukogu ja juhatuse soolist tasakaalu suurendada. Eelnõu seletuskirja mõjude III osas - mõju riigiasutustele, nimetatakse küll mõju finantsinspeksioonile ja võrdõigusvolinikule, aga kohtuid ei mainita. Puudub analüüs, kui palju sellkohaseid tühistamishagisid võiks kohtusse oodata ja milline on see mõju kohtunike ja kohtute töökoormusele.

Palume teha vastav mõjuhinnang kohtute töökoormusele ja esitada prognoos eeldatavate hagide arvule, arvestades lisaks asjaoluga, et võrdõigusvolinik saab õiguse esindada isikuid kohtus.

Tõendamiskoormusega seotud märkused

Seadust täiendatakse 135-8 lg-ga 2, mille teise lause kohaselt, kui aktsiaemitent keeldub tõendamisest, võrdsustatakse keeldumine käesoleva seaduse § 135-7 lõikest 2 tuleneva kohustuse rikkumise omaksvõtuga.

Kohustuse rikkumine või mitterikkumine on õiguslik hinnang, sest see sõltub § 135-7 lg 2 kõikide sätestatud nõuete üheaegsest rikkumisest. TsMS § 231 lg 2 järgi on omaksvõtt faktilise väitega tingimusteta ja selgesõnaline nõustumine kohtule adresseeritud kirjalikus avalduses või kohtuistungil, kus nõustumine protokollitakse. See tähendab, et omaks saab võtta vaid faktilist asjaolu, mitte õigusliku hinnangut. Näiteks ei saa võtta omaks seda, kas tehing on tühine või kehtiv, samuti seda, kas leping on sõlmitud. Omaks saab võtta faktilist asjaolu, et lepingu tekstile on isik alla kirjutanud.

Riigikohus on 24.01.2023 otsuses 2-19-3390 selgitanud, et omaks saab TsMS § 231 mõttes võtta üksnes faktilisi asjaolusid (RKTko nr 3-2-1-129-11, p 12). See, kas kostja järgis TUS § 61 lg 4 esimeses lauses sätestatud kui tegi oma avalduse teatavaks hageja juhatuse liikmetele, on õiguse kohaldamine, mitte faktilise asjaolu tuvastamine. Järelikult see, kas kostja on juhatuse liikme kohalt kehtivalt tagasi astunud, sh kas kostja tegi oma tagasiastumise avalduse teatavaks õigele isikule, ei ole faktiline asjaolu, mida saab lugeda omaksvõetuks.

Samuti on Riigikohus 07.03.2018 otsuses 2-13-11524 selgitanud, et omaksvõtt TsMS § 231 lg 2 tähenduses on üksnes poole tingimusteta ja selgesõnaline nõustumine vastaspoole väitega (Riigikohtu 1. novembri 2017. a otsus tsiviilasjas nr 2-13-23176, p 17; 17. juuni 2009. a otsus tsiviilasjas nr 3-2-1-73-09, p 13). TsMS § 231 lg 4 alusel omaksvõtu tuvastamine eeldab, et kohus järgiks TsMS § 392 lg 1 p 3, st et kohus peab eeldatava omaksvõtu olukorras võimalusel küsima poole seisukohta asjaolu kohta ning alles siis, kui pool ei avalda pärast seda otseselt või kaudselt tahet asjaolu vaidlustada, on alust lugeda, et pool on asjaolu omaks võtnud (vt Riigikohtu 1. novembri 2017. a otsus tsiviilasjas nr 2-13-23176, p 17; 1. juuli 2009. a otsus tsiviilasjas nr 3-2-1-72-09, p 12).

Eelnevast lähtuvalt on kavandatav säte vastuolus nii TsMS mõtte kui ka kehtiva kohtupraktikaga ja sellisel kujul sisutühi, sest kohus ei saa seda rakendada omaksvõetuna.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Astrid Asi

kohtu esimees